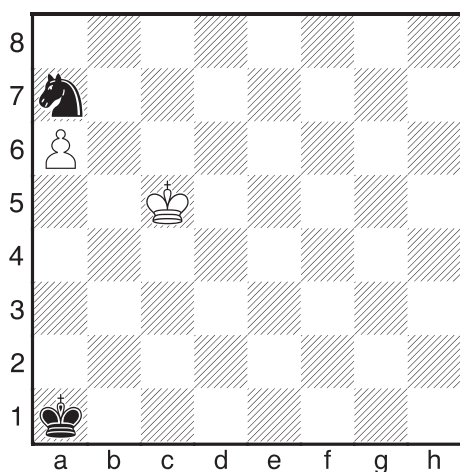

IV. JEZDCOVÉ KONCOVKY

Jezdec proti pěšci (pěšcům)

Díky tomu, jak táhne jezdec, je tato figura obzvláště dobře uzpůsobena k dvojitým úderům. Díky těmto **vidličkám** se dobře uplatňuje i v boji proti daleko postouplým pěšcům. Dokonce i za tak nevýhodného postavení jako na diagramu níže může zachránit remízu.

Diagram č. 102 – BNT

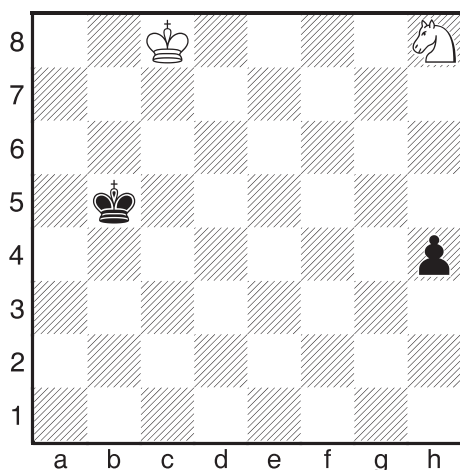

1. Kb6 Jc8+ 2. Kc7 Ja7 3. Kb7 Jb5 4. Kb6 Jd6! 5. a7 Jc8+ 6. Kb7 Jxa7 7. Kxa7 =

Posuneme-li celou pozici o jednu řadu nahoru, pak je jezdec uvězněn v rohu a pěšec jde do dámy.

I v dalších diagramech bude hrát jezdcová vidlička rozhodující roli.

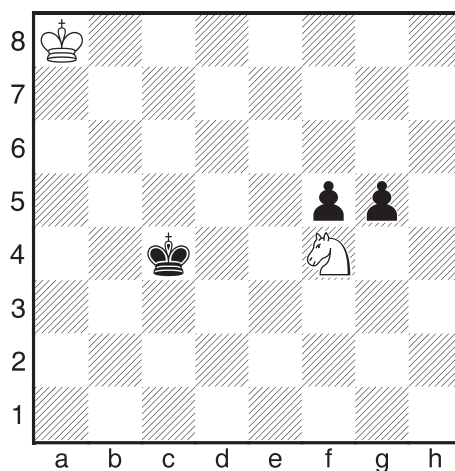
Diagram č. 103 – BNT

1. Jf7 h3 2. Jd6+ Bez tohoto šachu by pěšec utíkal do dámy. Kb6 3. Je4 h2 4. Jf2! Kc6 5. Kb8! Bílý král zde provádí obchvat, který nakonec vede k uzavření černého krále. Kd6 6. Kb7 Ke6 6. ... Ke5 7. Jg4+ 7. Kc6 Kf5 8. Kd5 Kf4 9. Kd4 Kf3 10. Jh1 Kg2 11. Ke3 Kxh1 12. Kf2 pat!

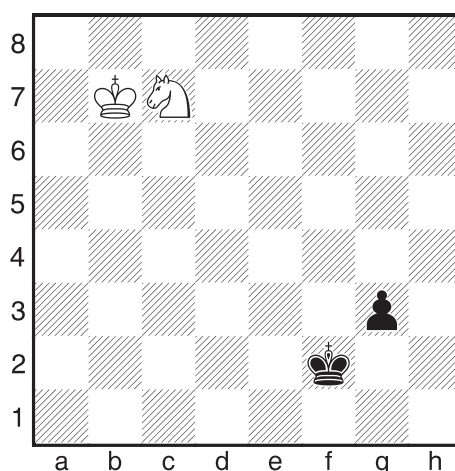
Za normálních okolností neudrží jezdec bez pomoci dva spojené pěšce. V následující studii pomůže ovšem několik vidliček:

Diagram č. 104 – BNT

1. Je6! g4 2. Jg7! f4 2. ... g3 3. Jxf5 g2 4. Je3+ = 3. Jh5 f3 4. Jf6! g3 4. ... f2 5. Jxg4 f1D 6. Je3+ = 5. Je4! g2 6. Jd2+ Kd3 7. Jxf3 =

Diagram č. 105 – BNT

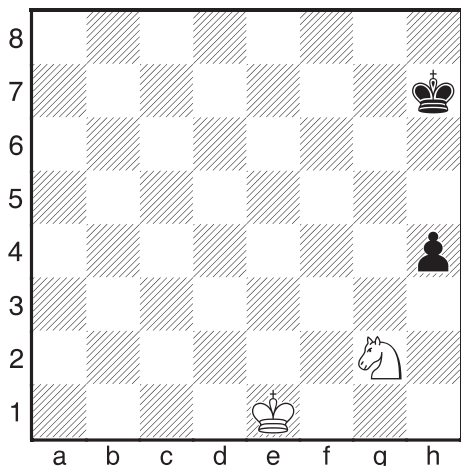

1. Je6! 1. Jd5? Kf3 → 1. ... Kf3 1. ... g2 2. Jf4 g1D 3. Jh3+ =; 1. ... Ke3 2. Jg5 g2

3. Jh3 = **2. Jd4+!** 2. Jg5+? Kg4 –+ **2. ... Kf2**
 2. ... Ke3 3. Jf5+ = **3. Je6!** =

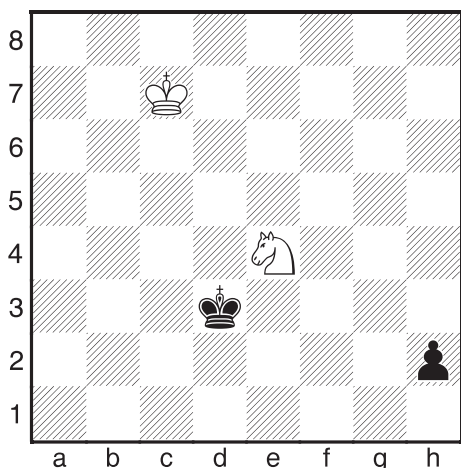
Následující diagram ukazuje jednoduchou situaci, kdy pěšce nelze zastavit. Všimněte si, jak je jezdec u kraje šachovnice nemotorný.

Diagram č. 106 – ČNT

1. ... h3 **2. Kf2 h2** –+ Bílému zavazí v cestě jeho vlastní jezdec.

Diagram č. 107 – BNT

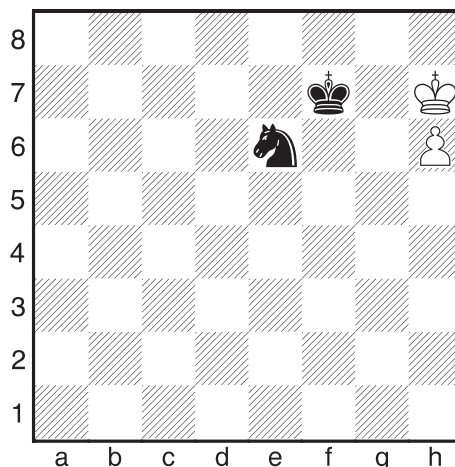

Tento příklad je poněkud náročnější. Pokračování 1. Jf2+? Ke2 2. Jh1 Kf3 3. Kd6 Kg2 vede k prohře.

Naproti tomu **1. Jg3** je mnohem silnější. Pole e2, e4 a e3 jsou pro černého krále kvůli vidličce nepřístupná. Proto je musí obejít.
1. ... Kc2 1. ... Kd2 2. Jf1+ =; 1. ... Ke3 2. Jf1+ = **2. Kd6 Kd1** **3. Ke5 Ke1** **4. Kf4** =

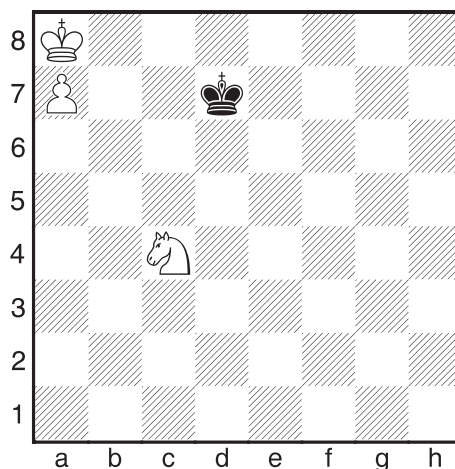
V následující pozici je věžový pěšec rozhodujícím důvodem prohry bílého. Bez něj by pozice nepochybně skončila remízou.

Diagram č. 108 – ČNT

1. ... Jg5+ **2. Kh8 Kf8** **3. h7 Jf7#**

Diagram č. 109 – ČNT

Ještě jedno důležité postavení, které je dobré znát. Černý může uzavřít bílého krále, musí ale volit správná pole.

1. ... Kc8! 1. ... Kc7? 2. Jd6 +– **2. Jb6+ Kc7**
3. Jd7 Kc8 **4. Jc5 Kc7** =

Zajímavým rozvinutím tohoto postavení je diagram 213 z kapitoly střelec proti jezdcí.

Následují dvě postavení, kde ani velká materiální převaha nestačí k výhře bílého. (V obou diagramech může stát bílý jezdec kdekoliv.)

Diagram č. 110 – BNT

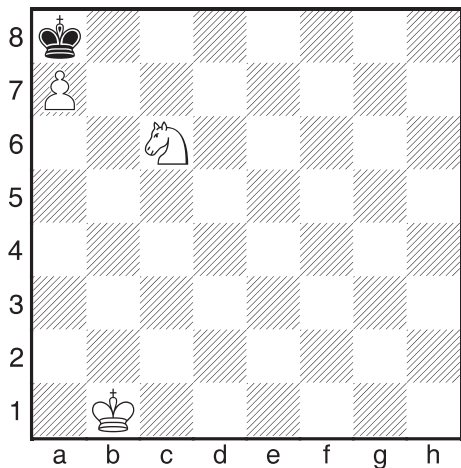
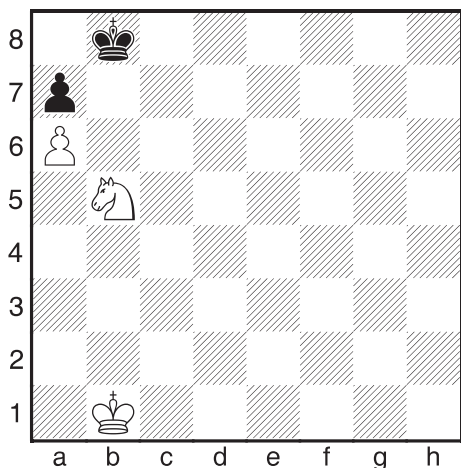

Diagram č. 111 – BNT

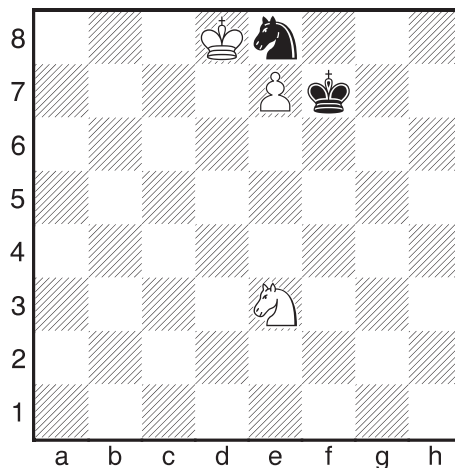

Jezdec a pěšec proti jezdcí

Taktika slabší strany spočívá v tom, že se snaží obětovat jezdce za pěšce. Tomu často silnější strana nemůže zabránit. Může se ovšem stát, že král nebo jezdec slabší strany stojí daleko od pěšce nebo je pěšec již daleko postoupilý.

Pěšec na 7. (či na 2.) řadě se dá zadržet jen výjimečně. Typickou situaci demonstruje následující studie.

Diagram č. 112 – BNT

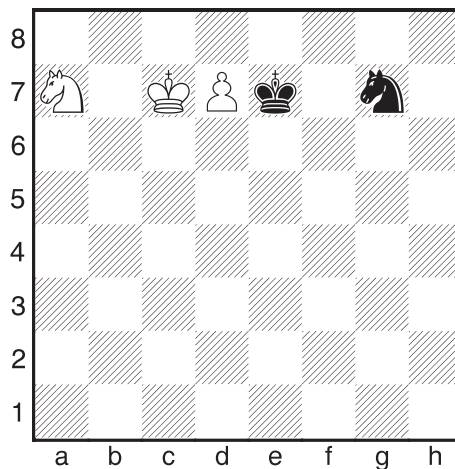

1. Jf5! Jf6 2. Jh6+ Kg6 3. Jg4! +-

Pamatujte si:

Nejvýznamnějším prostředkem boje silnější strany je odvádění (oběť jezdce).

Diagram č. 113 – ČNT

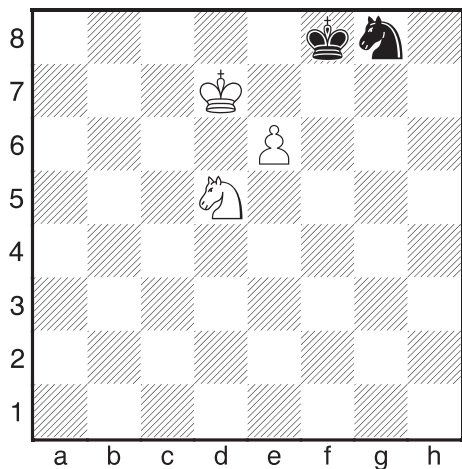

Při šablonovité hře černý prohrává, s tro-
-chou důvtipem se může zachránit:

1. ... Je8+! 1. ... Je6+? 2. Kc8 Jd8 3. Jb5 Jc6
4. Jd4 Jd8 5. Kc7 Jf7 6. Jf5+ Ke6 7. Jh6 +-
2. Kc8 Jd6+ 3. Kc7 Je8+ 4. Kc6 Jf6 =

Pokud stojí pěšec na 6. (3.) řadě, dá se většinou držet remíza.

Diagram č. 114 – ČNT

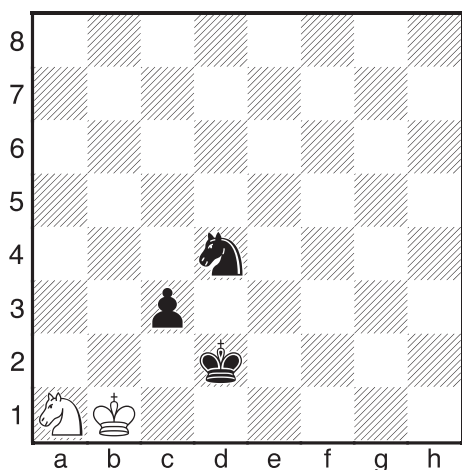

1. ... K g 7 2. K e 8 J h 6! 3. J e 7 3. e7 J f 5 =
3. ... K f 6 4. K d 7 K g 7 5. J d 5 J g 8 =

Bílý nepostoupil ani o milimetr dále.

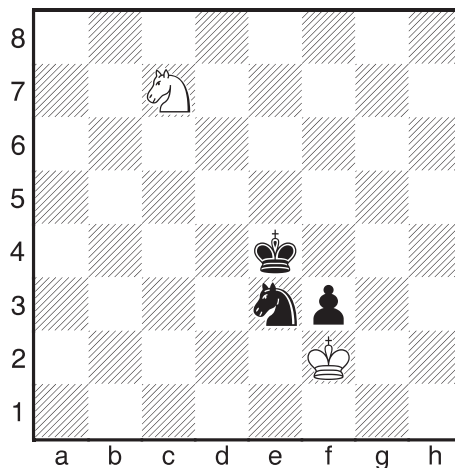
Následující pozice připomíná tu předchozí, pouze s přehozenými barvami. Je ale posunuta o sloupec ke kraji šachovnice. Ukazuje se, že bílý je natolik stísněný, že se mu nepodaří udržet remízu.

Diagram č. 115 – ČNT

1. ... K d 1 2. K a 2 K c 1 3. K a 3 K b 1 3. ...
J c 2+? 4. K b 3 = 4. K b 4 K b 2 5. K c 4 J e 2 6. J b 3
c2 7. K b 4 J d 4! 8. J c 5! K b 1 8. ... c1D? 9. J d 3+
= 9. J d 3 J c 6+ 10. K c 3 J e 5 –+

Diagram č. 116 – ČNT

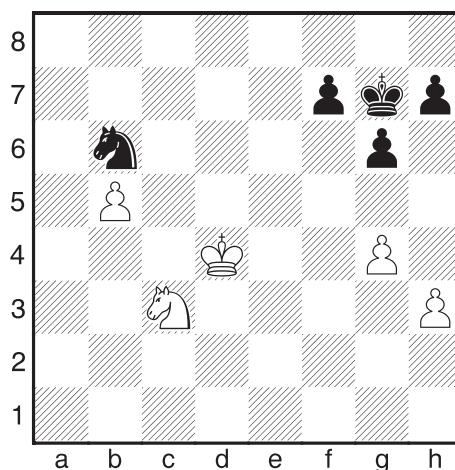

1. ... J d 1+ 2. K g 3 2. K e 1? Rozhodující
chyba – tak probíhala partie. 2. ... f2+ 3. K e 2
(3. K f 1 K f 3 4. J d 5 J e 3+ 5. J x e3 K x e3 –+)
3. ... K f 4! 4. J d 5+ K g 3 5. K f 1 K f 3 –+ 2. ... K e 3
2. ... f2 3. K g 2 K e 3 4. J d 5+ = 3. J d 5+ K e 2
4. J f 4+ =

Koncovky s více pěšci

Hlavní motivy jezdcových koncovek budou demonstrovány na následujícím příkladě:

Diagram č. 117 – BNT

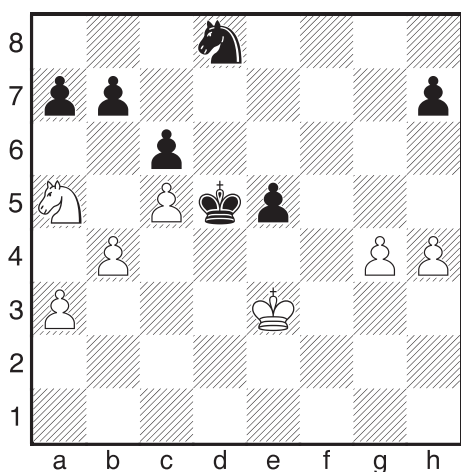
V pozici na diagramu má bílý tyto výhody:

- Pěšec b5 je vzdálený volný.
- Král bílého je podstatně aktivnější než jeho protějšek.
- Bílý má prostorovou převahu na královském křídle.

1. **Jd5! Jd7** Měnit jezdce černý samozřejmě nemůže. 2. **g5!** Tento motiv je znám pod pojmem *blokáda*. Bílý zabráni černému vytvořit si volného pěšce (a rozehrát se). **h6** 3. **Jf6! Jb6** 4. **h4 hxg5** 5. **hxg5 Kf8** 6. **Kc5 Ja4+** 7. **Kd6! Kg7** 7. ... **Jb6** 8. **Jd7+ +-** 8. **Kc6 Kf8** 9. **b6 Jxb6** Vynucená oběť, černý se ještě může pokusit dobýt pěšce g5, ale bílý vše v pohodě vykryje. 10. **Kxb6 Ke7** 11. **Kc7 Kf8** Nepomáhalo ani 11. ... **Ke6** 12. **Kd8 Kf5** 13. **Jh7+-** 12. **Kd7 Kg7** 13. **Ke7 Kh8** 14. **Je8** Vyhýbá se patu. **Kg8** 15. **Kf6** 1-0

Ne vždy je pozice tak jednoznačná. Častější jsou případy, kdy každá ze stran má nějaké plus.

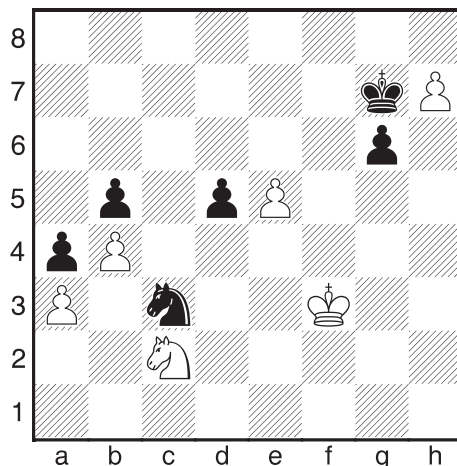
Diagram č. 118 – BNT

Toto postavení není jednoduché zhodnotit, bílý je ale na tahu, což mu dává velkou převahu.

1. **g5!** Hrozba vytvoření volného pěšce se ukazuje účinnější než centralizovaný král černého. 1. ... **b6** 2. **cxb6 axb6** 3. **Jb3 Ke6** 4. **a4** Neočekávaně se objevuje vzdálený volný pěšec na dámském křídle. **Kf5** 5. **a5 bxa5** 6. **bxax5 Je6** 7. **a6 Jc7** 8. **a7 Kg4** 9. **Ke4 Kxh4** 10. **Jc5 Ja8** 10. ... **Kxg5** 11. **Je6+ +-** 11. **Kf5 Kg3** 12. **Je4+ Kf3** 13. **Kxe5 Ke3** 14. **Jf6** 1-0

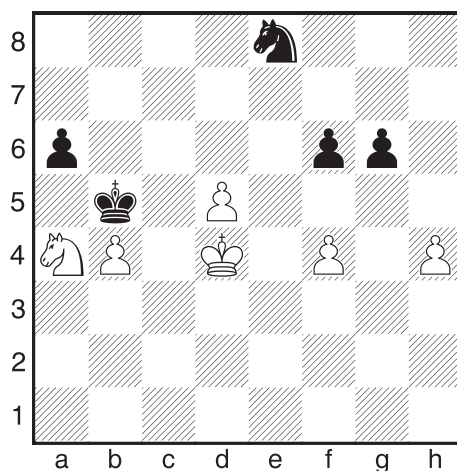
Diagram č. 119 – BNT

Pozice je materiálně vyrovnaná, ale bílý využije (s nemalou dávkou fantazie) své volné pěšce:

1. **e6! Je4** 2. **e7 Jd6** 3. **Jd4 Kxh7** 4. **Jxb5! Je8** 5. **Jc7!** Ale ne 5. **Jd6?? Jxd6** 6. **b5 Kg7** 7. **b6 Kf7 +-** 5. ... **Jxc7** 6. **b5** 1-0

Diagram č. 120 – BNT

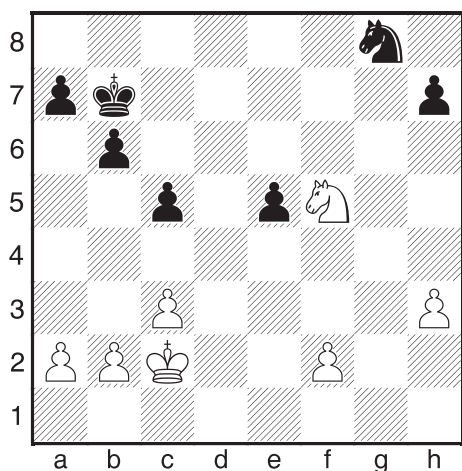

Bílý má volného pěšce, ten je však zatím blokován, proto přichází pěšcový průlom:

1. **f5! g5** 1. ... **Kxa4** 2. **Kc5!** Nutný tah, špatné by bylo (2. **fxg6? Kb5** 3. **h5 Jg7!** 4. **h6 Jf5+** 5. **Ke4 Jxh6** s nejasnou hrou.) 2. ... **gxf5** 3. **h5 f4** 4. **h6 f3** 5. **h7 f2** 6. **h8D f1D** 7. **Dxe8+ Kb3** 8. **d6! +-** 2. **Jc3+ Kxb4** 3. **hxg5 fxg5** 4. **Je4! g4** 5. **d6 Jxd6** 6. **Jxd6 g3** 7. **Ke3 g2** 8. **Kf2 Kc5** 9. **Jc4!** I s jezdce navíc musí hrát bílý přesně. **Kd5** 10. **Kxg2 a5** 11. **Kf3 a4** 12. **Ja3!** 1-0

Že v šachu rozhodují zdánlivé maličkosti nás přesvědčí příklad, v němž má bílý „jen“ o něco málo aktivnější figury.

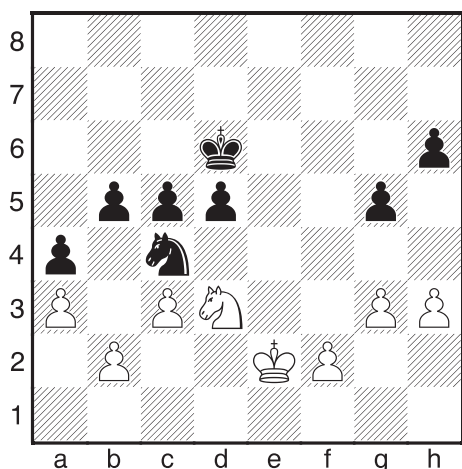
Diagram č. 121 – BNT

1. Kd3 Jf6 2. Jh6 Kc6 3. Jg4! Jd7 Pěšcovka je beznadějná. 4. Ke4 Kd6 5. Kf5 c4 Jediná možnost protihry. 6. Jf6 Jc5 7. Jxh7 Jd3 8. Jg5 Ke7 9. f3 Jxb2 10. h4 b5 11. h5! Přesně spočítáno až do konce. b4 12. h6 bxc3 13. h7 c2 14. h8D c1D 15. Dxe5+ Kd7 16. Dd5+ Kc8 17. Je6 Černý král neunikne matu. 1–0

V následujícím duelu byla převaha černého výrazná, při realizaci mu ale scházela přesnost:

Diagram č. 122* – ČNT

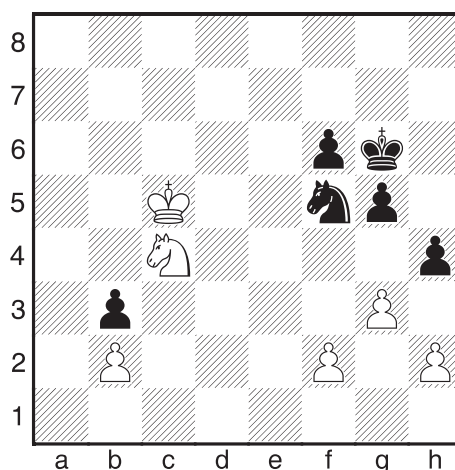

Černý má zřejmou poziční převahu (mnohem aktivnější figury). Uplatnění ale není jednoduché.

1. ... Je5 2. Je1 Pěšcovka je prohraná: 2. Jxe5 Kxe5 3. Ke3 d4+ 4. cxd4+ cxd4+ 5. Kd3 h5 – viz pěšcovky diagram 39. 2. ... Ke6 3. f4 gxf4 4. gxf4 Jc4 5. Jd3 Kf5 6. Kd1 Reálné šance na remízu dávalo 6. Kf3 d4 7. cxd4 cxd4 8. Jb4! Jxb2 9. Jc6 d3 10. Jd4+ Kf6 11. Ke3 6. ... d4 7. Kc2 Je3+ 8. Kd2 Jd5? Vypouští výhru – 8. ... c4! 9. Jb4 Jf1+ 10. Ke2 Jg3+ 11. Kf3 dxc3 12. bxc3 Je4 –+ 9. Jxc5 dxc3+ 10. bxc3 Jb6 11. Kd3 h5 12. Je4 Jc4 13. Jg3+ Kxf4 14. Jxh5+ Kg5 15. Jg3 Jxa3 1/2

Omezení protihry soupeře je důležitým prvkem i v koncove. Většinou není dobré zabývat se jen svými plány, naopak bývá velice účinné zabránit aktivitě soupeře.

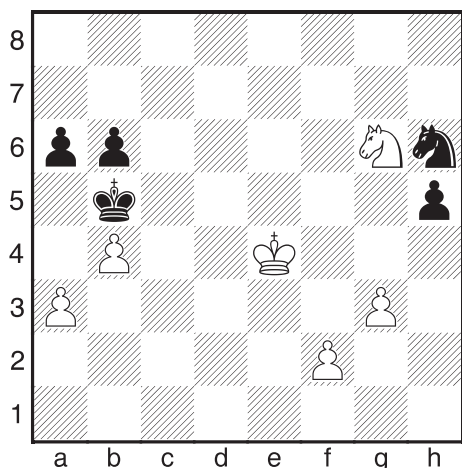
Diagram č. 123 – BNT

Bílý stojí značně lépe, předvede vynikající techniku.

1. g4! Dříve než bílý odebere slabého pěšce b3, stabilizuje situaci na královském křídle a zatlačí soupeře do pasivity, nebylo by dobré 1. Jd2? Jh6 s dalším Jg4. 1. ... Jh6 2. f3 2. h3?? Jxg4 –+ 2. ... f5 3. Je5+ Kf6 4. Kd5! Získává ještě více prostoru a nedává soupeři žádnou šanci. Ke7 5. h3 fxc4 6. fxc4 Jg8 7. Jc6+ Kf6 8. Ke4! Kg6 9. Je5+ Kf6 10. Jd7+ Kg6 11. Jc5 A slabý pěšec padá. Kf6 11. ... Jf6+ 12. Ke5 +– 12. Jxb3 Je7 13. Jc5! 1–0

Diagram č. 124 – BNT

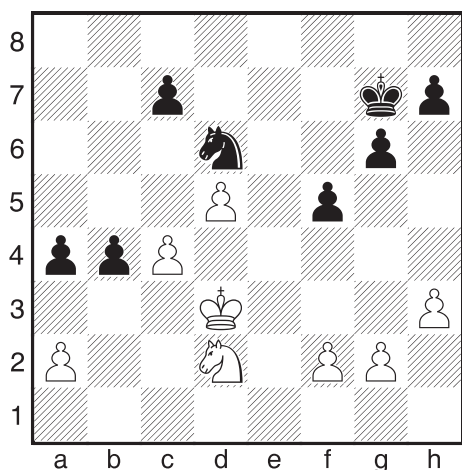

Předtím než poběží pěšcem f do dámy, neutralizuje bílý protihru soupeře na dámském křídle.

1. Je5! Ka4 2. Jc4 Kb3 2. ... b5 3. Je5 Kxa3 4. Jc6! +-; 2. ... Kb5 3. Jb2 +- 3. Jxb6 Kxa3 4. Jd5 Kb3 5. f4 Kc4 6. Jc7 Kxb4 7. Jxa6+ 1-0

Naopak v dalším příkladě černý podcenil možnosti bílého a byl za to tvrdě potrestán:

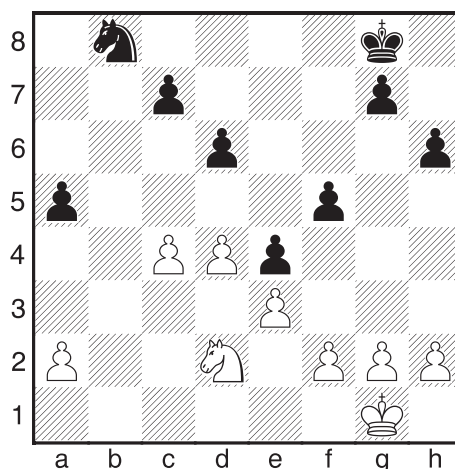
Diagram č. 125 – ČNT

1. ... Je4! 2. c5! 2. Jxe4? fxe4+ 3. Kd4 a3! -+ 2. ... b3? Hrubá chyba, nutné bylo 2. ... Jxc5+ 3. Kc4 b3! 4. axb3 a3 5. Kc3 Jd3! 6. b4 a2 7. Jb3 Jxf2 s převahou černého. 3. axb3 a3 4. Kc2 Jxd2 5. d6 a2 6. Kb2 cxd6 7. c6 a1D+ 8. Kxa1 Jxb3+ 9. Ka2! Jc1+ 10. Ka3 Jd3 11. c7 1-0

Na závěr jeden složitější příklad vyžadující pečlivé studium:

Diagram č. 126* – BNT

Zcela zřejmá je slabost černých pěšců. Bílý hrozí g4 či f3, ale nejvíce problémů bude mít černý s obranou pěšce a. **1. Kf1 Jd7** Lépe **1. ... Kf7 2. Ke2 Ke7 3. Kd1 Kd7 4. Kc2 Kc6 5. g4 s převahou bílého (ale ne 5. Kb3 Kb6 6. Ka4 Jd7 7. Jb3 Ka6 8. Jxa5? Jb6+ 9. Kb4 c5+)** **2. Ke2 Jb6 3. Kd1 a4 4. d5** Brání tahu **c5. Jd7 5. Kc2 Je5 6. Kc3 Jg4 7. Kb4 Jxf2 8. Kxa4 f4** Úpornější bylo **8. ... Kf7 9. Kb5 Ke7 10. Kc6 Kd8 11. c5 dxc5 12. Jc4**, ale ani to černému nestačilo. **9. exf4 e3 10. Jf3 Jd3 11. Kb5 g5** Špatné je **11. ... e2 12. a4** atd. **12. fxc5 hxc5 13. a4 e2 14. h3 Jc5 15. a5 Jb3 16. Je1 Jd4+ 17. Ka4 1-0**

Cvičné příklady

Diagram č. 127 – ČNT

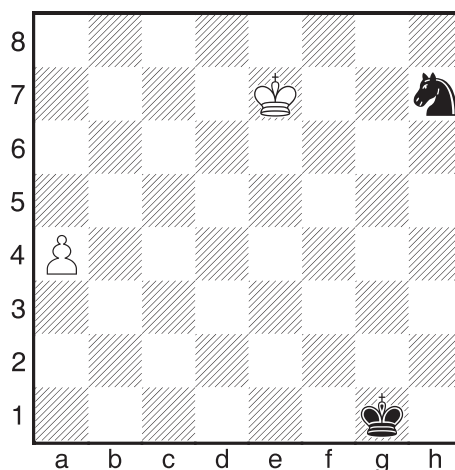

Diagram č. 128 – BNT

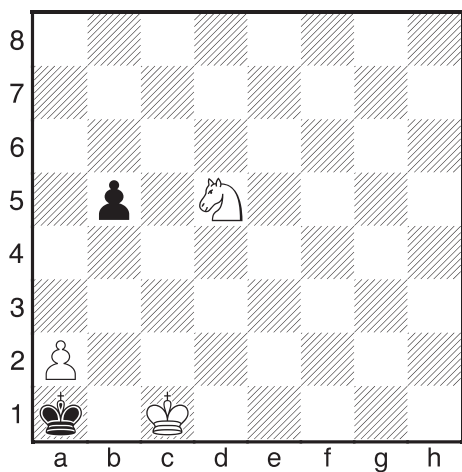

Diagram č. 131 – BNT

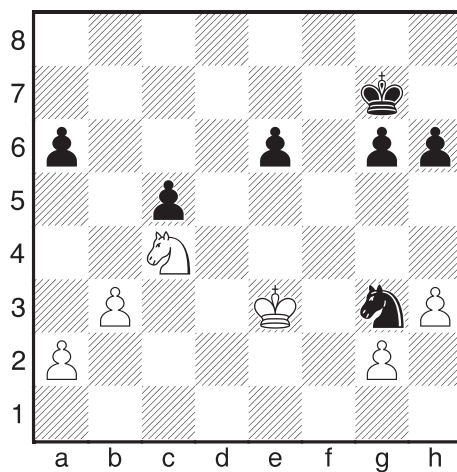

Diagram č. 129 – BNT

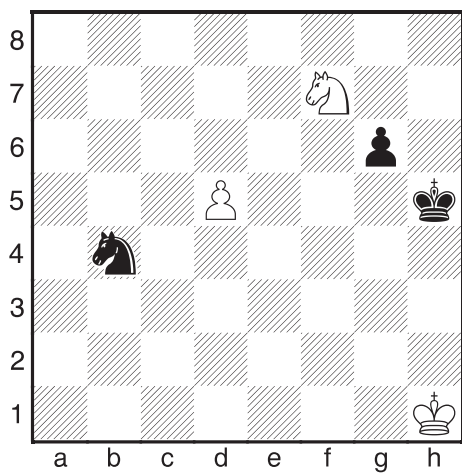

Diagram č. 132 – ČNT

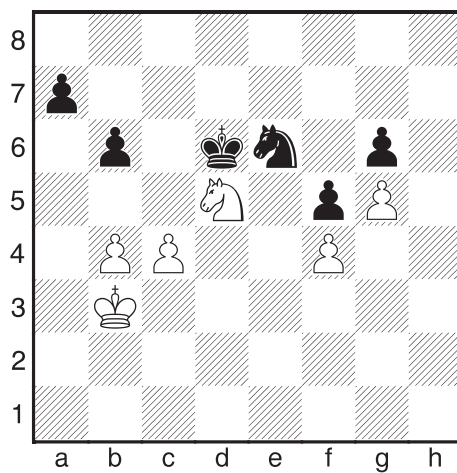

Diagram č. 130 – ČNT

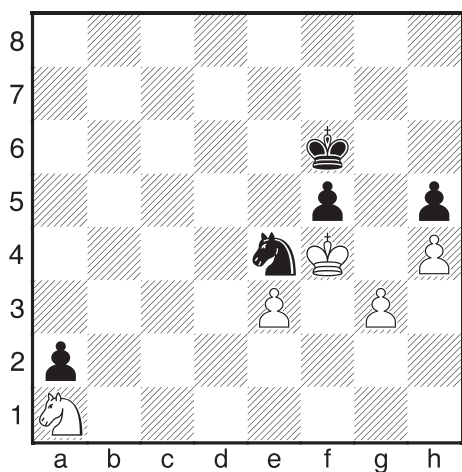

Diagram č. 133* – BNT

